

Kort verslag: Tolkwerk in de kerk

Netwerkbijeenkomst vrijdag 8 oktober 2021

Locatie: De Brug, Nieuwveenseweg 15, 2421 LA Nieuwkoop.

Tijd: 19.00-21.30 uur

Namens de werkgroep platform Doven Christenen was Barry Vogelaar de dagvoorzitter. De netwerkbijeenkomst werd geopend met het lezen uit de Bijbel Matheus 11:28, korte meditatie en het gebed.

Doel van de platform Dove Christenen is netwerkbijeenkomsten organiseren voor elke kerk en organisatie. Op die manier mogen we elkaar ontmoeten, leren van elkaar en helpen waar nodig is. Dit doen we samen met alle christenen tot opbouw van Gods koninkrijk.

Zoals u al weet is de gebarentaal door de regering erkend, maar hoe is dat in de kerk?

Met dit thema tolkwerk in de kerk hopen we u voldoende informatie te hebben gedeeld tot nadenken over toegankelijkheid van de tolk in de verschillende christelijke setting.

De aanwezigen zijn de leden van Nederlandse Christelijke Bond van Doven (NCBD), evangeliekerk Utrecht, Platform Dove Christenen, Interkerkelijk Dovenpastoraat (IDP), IC Delfland/Rotterdam, Katholiek Dovenpastoraat, Evangelische Gemeente de Brug Nieuwkoop, IC Gelderland Zuid, IC Gelderland Noord, IC Zoetermeer.

Afwezig met kennisgeving is de organisatie Deaf Christian Fellowship (DCF)

Het programma zag als volgt uit

18.00 uur inloop en broodmaaltijd

19.00 uur welkom en opening

19.15 uur Lezing Martie Emmerzaal

20.15 uur Pauze

20.45 uur vervolg lezing

21.30 uur Dankwoord en Sluiting

In verband met de mensen die baan hebben en met de drukke spijtstijden zijn we in plaats van 17.00 uur begonnen met 18.00 uur inloop en gelijk het benutten van de broodmaaltijd. Zodat we om 19.00 uur kunnen beginnen. Dat werd door iedereen goed bevonden.

Onze dank gaat uit naar Ton en Mennie Verkaaik die voor de catering heeft gezorgd.

Als dank voor de lezing ontving Martie Emmerzaal cadeaubon en bloemstuk en de beamist van het kerkgebouw de Brug, doos chocolade Merci.

Martie Emmerzaal deed de lezing in gebarentaal, voor de horende aanwezigen waren stemtolken en schrijftolken aanwezig. Hiervoor hartelijk dank voor de vertaling. Vanuit het verslag van de schrijftolken is dit kort verslag gemaakt.

De training en beamerpresentatie is gemaakt door Martie Emmerzaal. We hopen dat u met plezier het verslag van de lezing "tolkwerk in de kerk" leest en kan gebruiken tot opbouw van uw kerk en de inzet van tolken. Niets uit dit verslag mag gebruikt worden voor andere doeleinden, zoals een training of presentatie, zonder overleg met Martie. De foto's mogen ook niet voor andere doeleinden worden gebruikt of gepubliceerd.

Tolkwerk in de kerk
Lezing dovepastoraat
door Martie Emmerzaal
Tolkinsigne

Tolkwerk in de kerk is meer...

Niet alleen in de kerk, maar ook speciale diensten

- Bijbelkring
- Begrafenis/crematie
- Doop
- Kerst/Pasen
- EO-jongeredag
- Kerkenraad vergadering
- Enz...

Er zijn ook veel verschillende stromingen van pinkstergemeente tot de diensten van gereformeerde gemeente en alles er tussenin. Dus we spreken over tolkwerk in religieuze situaties en christelijke setting.

Wie ben ik?

- ▶ Martie Emmerzaal - Boelens
- ▶ Belijdend lid van "samen op weg gemeente"
- ▶ Meer dan 30 jaar tolk + Beëdigd Gerechtstolk NGT
- ▶ Eigen trainingsbedrijf voor nascholing van tolken
- ▶ Docent tolkvaardigheden

Martie is al meer dan 30 jaar tolk, ook beëdigd Gerechtstolk NGT. Ze heeft eigen nascholingsbedrijf TolkInsigne en is ook coach, trainer en intervisor, voor nascholingen voor tolken. Geeft nascholing beter NGT en stemtolken. Geeft ook training aan tolken voor tolkwerk in de kerk en andere trainingen.

Wat is tolken?

Tolken is veel denkwerk.

Om een goede tolk te zijn, is meer nodig dan alleen 2 talen (Gebarentaal en Nederlands) te kennen. De hersenen moeten heel hard werken want de tolken werken overal, in onderwijs, justitie en je hebt zoveel verschillende onderwerpen.

Je moet kennis hebben van

- meerdere onderwerpen
  - taalgebruik,
  - terminologie
  - verschillende gebarenstijlen
- je moet goed kunnen luisteren,

aanpassen aan de situatie, goed kunnen schakelen,

Hoe vertaal je de zin: Het woord is vlees geworden en onder ons komen wonen.

Uit het publiek werd gevraagd hoe ze deze zin zou vertalen. Paar mensen hebben het geprobeerd te vertalen, de ene deed bij elk woord een gebaar en de andere deed wat meer gebarentaal en niemand had hetzelfde vertaald omdat het zo moeilijk is. Zo is het ook moeilijk voor de elke tolk.

De tolk moet op dat moment nadenken, betekenis uithalen, zelf een plaatje van maken en zoeken naar verschillende vertaling in je hoofd en keuze maken wat het beste is om te vertalen in gebaren.

Dat betekent dat de tolk een ontzettende kennis moet hebben wat het betekent.

Maar is dat de taak van de tolk om deze zin uit te leggen? Of moet de tolk de zin letterlijk vertalen zoals de dominee zegt? Of is het de taak van de dominee deze zin uit te leggen? Dat is dilemma voor de tolk!

Belangrijk is dat er geen ruis ontstaat.

Ruis betekent onbekend onderwerp, waardoor het vertalen moeilijk wordt, of -iemand te snel praat

-gebaren zijn niet duidelijk (voor stemtolk)

-te weinig kennis of informatie

Belangrijk is zoveel mogelijk samenwerken met de tolk, goede voorbereiding en veel informatie geven.

Waarom verloopt het stemtolken niet altijd soepel?

Voor de tolk is altijd zoeken naar de bedoeling van de dove spreker. En elke dove spreker heeft zijn eigen stijl, er zijn ook nog variaties onder de gebarentaal, Gronings, Voorburgs, oude stijl, nieuwe stijl, buitenlandse doven.

Zelfs dove volwassenen heeft moeite met dove pubers te volgen, die gebaren zo snel! Dan kan je voorstellen dat het ook moeilijk is voor de tolk om het goed te kunnen stemtolken.

Tip: maak een filmpje van jezelf en maak een samenvatting waarover je gaat gebaren voor de stemtolk!

Belangrijk is van tevoren bij een afspraak al kennis maken met de tolk, informatie delen, wat gaat er gebeuren en zo maakt de tolk ook kennis met jouw stijl en gebarentaal. En bij het gesprek is het belangrijk dat de spreker in gebarentaal zelf duidelijk is en rustig gebaart.

Waarom weinig tolken in de kerk

- niet gelovig, is niet altijd de enige reden!!!

Ook deze redenen:

- Andere geloofsrichting

Wat wil ik wel/niet tolken, waar sta ik qua normen/waarden en geloofsovertuiging achter. Zou u zelf wel kunnen vertalen wat er in een andere gemeente wordt gezegd.

Misschien toch beter een niet christelijke tolk, heeft hier geen last van??

- Tolken in de kerk is erg moeilijk
Door rituelen, standaardteksten en psalmen. (In elke kerk anders)
Door oud-taalgebruik, Statenvertaling
Door veel metaforen en dubbele betekenis.
Training hebben de tolken nodig en het zou fijn zijn als de doven zelf ook investeren en helpen bij training.
- Zondag is heilig!
Dus het kan zijn dat tolken heel de week druk zijn en veel werken en zondag thuis bij het gezin willen zijn of naar hun eigen kerk willen gaan en dat willen ze dan echt als een rust dag houden en die willen liever niet op zondag werken. Sommige tolken willen wel in de kerk tolken, maar niet altijd in dezelfde kerk doen en ook niet elke zondag.
- Vraag-aanbod koppelen, duidelijk bij de tolkaanvraag melden, waarvoor je de tolk nodig hebt.
Want de tolken hebben niet altijd overzicht waar de tolken nodig zijn! Misschien een aparte website of facebookpagina maken voor tolkwerk in de kerk en tolkaanvragen in de kerk.
- investeren in tolken
Ook niet christelijke tolken kansen geven om te leren, nascholingen aanbieden. Tijd geven- misschien vergoeding geven voor voorbereiding.

Waarom investeren in tolken voor tolken in christelijke setting?

Er is geen opleiding voor tolken in de christelijke setting. De tolkopleiding Hogeschool Utrecht duurt 4 jaar en dat is de algemene basisopleiding. Er komen verschillende vakken en tolksituaties aan bod. Er worden maar een paar lessen korte training gegeven over tolken in de christelijke setting. De leerling tolken kunnen proeven van elke aanbod en na de opleiding ga je pas verdiepen waar jouw voorkeur ligt en waar je in wilt specialiseren. Er is nauwelijks nascholing over tolken in de christelijke setting.

De enige naschoolse opleiding die er ligt is het strafrecht (Justitie) bij de SIGV(Stichting Instituut van Gerechtstolken&-Vertalers)! Er zijn wel verschillende specialisaties zoals trainingen voor doofblinden, GGZ, persconferentie, 2^e kamer debatten en Journaaltolken.

Voor de christelijke setting is er geen specialisatie!

Willen doven naast basistolken ook meer gespecialiseerde tolken? Dan is het belangrijk dat de doven voor zichzelf moeten opkomen en zelf eraan moeten werken

- door samen te werken dat de tolken geholpen moet worden
- naar Dovenschap gaan en zeggen wat je wilt

Vraag uit het publiek: Het is mooi als er meer specialisaties komen voor de tolken, en hoe kunnen wij dat doen, hoe kunnen wij het voor elkaar krijgen dat we investeren voor tolken in de kerk?

Belangrijk als eerste is samen te werken met de tolk, als je een speciale tolk wilt dan moet je feedback geven, je moet kunnen zeggen wat je wensen zijn en wat je wel en niet bevalt aan de tolk. De tolk kan naar zichzelf kijken en ervan gaan leren. En als doof persoon meedoen aan de trainingen en investeren als je meer tolken wilt in de christelijke setting!

Als je een tolk wilt aanvragen, belangrijk om te weten met aantal dingen rekening mee houden.

Bijvoorbeeld; je gaat naar de dokter, er volgt medisch onderzoek. Wil je een mannelijk of vrouwelijke tolk! Deze voorkeur voor man of vrouw mag je ook bij kerk aangeven. Zet bij de tolkopdracht erbij om welke geloofsrichting het gaat. Bijv. bij een gereformeerde gemeente tolk je anders dan bij een pinkstergemeente. De rituelen zijn anders, en ook de wensen qua kleding of het gebaar van de doop is anders. Voor de tolk is het prettig te weten of hij of zij in deze geloofsrichting wil tolken. Geef zoveel informatie mee, ook het emailadres van de voorganger of dominee. Goede voorbereiding is heel belangrijk, dan kan de tolk goed zijn of haar werk doen!

Inzet van tolk

- ▶ Welke informatie bij de tolkaanvraag?
  - ▶ Man/vrouw
  - ▶ Schrijftolk, NGT, NMG of combi
  - ▶ Tijdstip en locatie
  - ▶ welke geloofsrichting
  - ▶ welke kledingwensen
  - ▶ Eventueel speciale kerkdienst
- ▶ Welke informatie als de tolk de opdracht heeft aangenomen?
  - ▶ telefoonnummer en emailadres van voorganger.
  - ▶ Voorbereiding: schriftlezingen, preek, liturgie en liederen
  - ▶ eventueel speciale gebruiken voor deze dienst en speciale wensen.
- ▶ Welke tips voor de kerkgemeente en voor de dominee?
  - ▶ Tolk is hulpmiddel in communicatie, doven staan centraal, niet de tolk
  - ▶ Langzaam tempo bij voorlezen
  - ▶ Tolk doet niet mee met avondmaal, gebed en is geen onderdeel van kerkenraad

Stellingen

De volgende stellingen zijn gevraagd aan Martie. Zij kan hierover geen antwoord geven. Zij heeft meerkeuze antwoorden gemaakt. De doven kunnen zelf het beste antwoord geven. Er wordt over de stellingen gediscussieerd.

Stelling: Christelijke tolk ja of nee

Moet de tolk zelf christelijk zijn om voor de Dove christenen te tolken?

1. Ja, de tolk moet christen zijn
2. Ja, de tolk moet christen zijn EN belijdend lid.
3. Ja, de tolk moet christen zijn EN belijdend lid EN naar dezelfde kerk/ gemeenschap gaan.
4. Nee, een christelijke opvoeding/ achtergrond is meer dan voldoende.
5. Nee, een tolk kan alles vertalen. Het maakt niet uit tolk mag gelovig of ongelovig zijn.

Aantal mensen stemt voor de stelling

1. 8 mensen
2. 0 mensen
3. 0 mensen
4. 13 mensen
5. 3 mensen

Een christelijke tolk heeft zeker voordelen maar ook nadelen.

Voordeel: bekend met dubbele betekenis van begrippen, symbolen

Bekend met gebruiken en rituelen

Kent de geschiedenis en de verhalen uit de bijbel

Hoe meer kennis over een onderwerp hoe meer de betekenis getolkt kan worden!!

Nadeel: tolk kan van een andere geloofsrichting zijn en vrijer of strikter geloven, of niet meer geloven. Eigen normen of waarden staan in de weg.

Tolk wil misschien teveel evangeliseren en gevoelt speelt teveel mee.

Stelling: De tolk moet zich met kleding aanpassen aan de situatie

1. Nee, tolk mag het zelf weten
2. Ja, als het in de kerk gebruikelijk is om hoedje te dragen, moet de tolk dat ook doen. Hetzelfde geldt voor andere kleding, ook aanpassen aan de situatie.

Aantal mensen stemt voor de stelling

1. 6 mensen
2. ?

De tolkencode zegt: *De tolk gebarentaal presenteert zich qua kleding en uiterlijk passend aan de aard van de opdracht. Je mag het dus vragen aan de tolk, de tolk mag de opdracht ook weigeren.*

Publiek: keuze 3 zou er moeten staan dat een tolk dat in overeenstemming doet, dat je daarin wat aanpast. Bijv. als in een kerk iedereen een hoedje op heeft, dan vind ik wel dat een tolk moet overwegen van: ga ik dat ook doen. Meer uit respect.

De tolkencode staat dat je als tolk de situatie bekijkt of je die qua vaardigheden aankan en dat je bekijkt wat er van je wordt gevraagd en je je daaraan aanpast!
Past het niet bij de tolk, dan mag de tolk de opdracht weigeren.

Wil je feedback geven aan de tolk, bijvoorbeeld over haar kleding of haar houding, kom eerst wat met positieve feedback en kom dan met de tips. Als dove mensen geen feedback geven, verandert de tolk ook niet.

Belangrijk is communiceren en uitleggen, bijv. aan een dominee of kerkenraad, dat een tolk hoed op moet niet prettig werkt. Want door de gebaren kan je het zo van je hoofd afslaan.

Stelling: De tolk moet meedoen met avondmaal en gebed en andere rituelen.

1. Ja, in een kerkdienst doet iedereen mee en het is vreemd als de tolk niet mee doet. De tolk moet zich aanpassen. En het is een meerwaarde en respectvol als de tolk meedoet.
2. Nee, de tolk is alleen tolk en geen onderdeel van de gemeente
3. De tolk mag het zelf weten

Aantal mensen stemt voor de stelling

1. 0 mensen
2. 8 mensen
3. 13 mensen

Hierover was de discussie uit het publiek.

De ene persoon zegt de tolk is een hulpmiddel. Wij dove mensen bepalen wat de tolk moet doen!

De andere persoon zegt, uit respect ben je onderdeel van een kerkdienst en overleg je met de tolk!

In de bijbel staat, geven, nemen, liefde delen, je moet de tolk ook niet buiten sluiten!

Stelling: Hoog tempo

Als een voorganger tijdens de kerkdienst te vlug praat, mag er worden ingegrepen.

1. Ja, het is belangrijk dat de boodschap goed overkomt
2. Nee, het valt teveel op. Horende gemeenteleden grijpen ook niet in!

Als Ja, De tolk moet dit doen, nee de doven moeten dit doen

Aantal mensen stemt voor de stelling

1. 16 mensen
2. 3 mensen

Ook hierover was er discussie uit het publiek

De tolk moet ingrijpen omdat de tolk dan achterloopt met tolken. En de doven kunnen horen en niet bepalen of de tempo goed is!

De doven moeten zelf ingrijpen als het te snel gaat. Van tevoren afspreken met de tolk als het te snel gaat, dat de dove een hand opsteekt, wanneer het te snel gaat.

Stelling: NGT én NMG én ondertiteling

Een voorganger die zelf NMG gebruikt, en daarnaast een tolk NGT

1. Nee, dit kan niet, NGT naast NMG is te afleidend
2. Ja, het is prettig zo kan iedereen op goede manier communicatie volgen en kiezen waar hij of zij behoefte aan heeft. Ondertiteling, NGT of NMG
3. Ja, live kan het wel, als NGT en NMG ver uit elkaar staan. Online kan het niet.

Aantal mensen stemt voor de stelling

1. 7 mensen
2. 9 mensen
3. 2 mensen

Interessante discussie...uit het publiek

-Aanbod moet er zijn voor alle doven, die hun eigen voorkeur hebben. (NmG/NGT/ondertiteling)

-Live is het prettigst als de tolken niet te dicht bij elkaar staan.

-Bij onlinedienst is het prima dat aanbod er moet zijn, maar de tolken moeten niet te dicht bij elkaar staan. Neem het voorbeeld van Journaal tolken.

-Dominee kan beter zelf niet gebaren omdat de inhoud van zijn preek achteruit gaat.

